

V R T E C .

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 2.

V Ljubljani 1. februarja 1882.

Leto XII.

Domovina.

V domovini je lepó,
Da na svétu ne takó;
Bistreje tekó vodé,
Ptice slaje žvrgolé.

Čednejša je vsaka vás,
Bolj ubrán zvonóvom glás;
Lés drugače zelení,
Vsako žito več rodi.

V domovini je lepó:
Bolj je solnce v njej topló,
Béle tam so bolj cesté,
Lepše pólje in goré.

V domovini črni grób
Materi je dal pokóp,
V jamo oča je deján;
Tam je bratov mojih stán —

Bratov dragih in sestrá,
Jaz pa konci sem svetá!
Zemlja blaga, ljubi kráj!
Al' te videl bom še kdáj?

Vidim naj te, ali nè,
Vender ne pozabim tè,
Dökler nösil vrh zemljé
V prsih bodem to srcé.

Vedno prosim in želím,
Kadar v smrti zamižím,
Da bi domovina grób
Dala tudi v moj pokóp.

Brašlovce, meseca janu- arja 1882.

J. Bohinec.

Plemenito delo uboge sužnje.

Bilo je 1640. leta. Na Peruvanskem v južnej Ameriki, vladal je takrat kraljev namestnik grof Cinchon. V tej dobi, to je več kakor pred 200 leti, bila je Peruvanska dežela še španska naselbina, kajti še le 1852. leta se je otrsela tujega jarma. Grof Cinchon kot kraljev namestnik je stoloval v Limi, glavnem mestu Peruvanskem, ki je tri ure oddaljeno od morja. Tu je strahovita morilka mrzlica domá, kar nam kaže na tisoče spomenikov na ondotnem pokopališči.

Tudi 1640. leta je divjala v Limi zgoraj omenjena bolezen z največjo grozovitostjo. Pa kakor je nekdanj šel smrtni angel v Egiptu mimo hiš Izraelcev ter ni storil nikomur nič žalega, a pomoril je vse prvorojeno od Faraonovega ljudstva, takó je tudi tukaj mrzlica prizanašala rojakom, a toliko bolj je zato morila tujce, ki so se bili tu sèm naselili. Naseljeni Španci so umirali v tolikem številu, da prihajajoče ladije niti v primeri niso toliko Evropljanov prinesle, kolikor bi jih bilo treba, da bi bili pomrle ljudi nadomestili.

Zna se, da je bilo vsled tega veliko veselje med Indijanci. „Há, naši trinogi izumirajo! česar ni premoglo naše orožje, to dela za nas podnebje.“ Takó so si na uho šepetali v sužnosti živeči Peruvanci, kadar so čutili, da njih grozovitih gospodarjev ni blizu.

A vse drugače je bilo med naseljenci. Tu med njimi je bila velika žalost in britkost. Niti kraljev namestnik ni bil izvzet te velike britkosti, ki se je širila po vseh hišah neusmiljenih Špancev. Njegova supruga, angel po dobrósti in pohlevnosti, ležala je umirajoča na postelji. Dolgo že je mrzlica glodala na mozgu njenega življenja, a zdaj je stala smrt že na pragu štejoč še nekoliko malo ur, ki jo ločijo od njenega dolgo zaželenega pléna. To je kraljevega namestnika globoko v srce bolelo. Izgubiti dobro in mlado suprugo, ki mu je bila največja sreča na svetu, to je pač velika in britka izguba. S pretirano ostrostjo in grozovitostjo je mnogo grešil kraljev namestnik, ali njegova plemenita supruga je marsikatero po nedolžnem vsekano rano na skrivnem zacelila s svojo krotkostjo in dobrotljivostjo. In zdaj mu je pred dušo stopalo spoznanje, da se njegov dobri angel — njegova plemenita supruga — za vselej loči od njega. To mu je delalo strah in britkost, ki se ne dá popisati, kdor zna, kako nam je pri srci tedaj, kadar se nam je za zmirom ločiti od ónih, ki jih prísérno ljubimo.

V prekrasnej kraljevej palači pa je ugaševalo tudi še drugo mlado človeško življenje. V tihej, samotnej čumnati, ondu v nekem oddaljenem oddelku ponosne kraljeve palače, ležala je od vseh zapuščena in pozabljena mlada sužnja. Obsojena, da živi med sovražniki svojega ljudstva, morala je tudi njih osodo ž njimi deliti; grozovita morilka mrzlica namreč tudi njej ni prizanesla. Uboga sužnja je bila z vso dušo naklonjena svojej dobri gospéj; niti barva, niti rod, niti kaka druga misel ni mogla uničiti te gorke ljubezni, ki se je sama o sebi porodila v njenem srci. In kar se je v življenji takó zvesto skupaj držalo, tega si tudi smrt ne upa pretrgati, zato je hoče dve življenji ob jednem ugasniti.

V tem se je čez kraljevo palačo, ne brigajoč se za žalost niti jôk, ki biva tu notri v prekrasnih sobah, ulegla črna noč. Sveče v lepó okinčanej sobi bolne grofice prigorele so že malo ne do tal in videti je bilo, da bode trpečima skoraj njíju poslednja ura odbila.

A zunaj okoli palače se je plazil človek, kateremu se je po njegovej vnanjej postavi takój poznalo, da je Indijanec. Tihe in počasne so bile njegove stopinje, a tem ostrejšje je bilo njegovo okó, ki se je srpo oziralo na okrog, je-li ga kdo vidi. Niso ga hudobni namení pripeljali o tako nenavadnej uri na ta kraj, le očetovska ljubezen do svojega otroka ga je gnala v poznej noči v toliko nevarno obližje grofa Cinchona. Umirajoča sužnja je bila njegova hči.

Oče in otrok — kdo je, ki more ločiti tako tesno zvezani srci? Kmalu je bil Indijanec pri postelji umirajoče hčerke. Naglo, vsacega trenutka se boječ, da bi ga kdo ne ugledal in ne napadel, potisne hčerki posušeno, votlo kumaro v roke. V kumari je bila skrita drobno zmleta drevesna skorja, ki jo je oče prinesel iz bližnjega gorovja. „Ná, vzemi ta prah,“ reče jej oče potihoma, zavžij ga in živeła bodeš. A ne povédi nikomur ničesa o tem, kar sem ti dejal, ker naši trinogi morajo umreti.“ Oče je znal, da mu je hčerka oteta. Tiho in naglo, kakor je bil prišel, tako je zopet otišel.

Sužnja zbere vse svoje moči, sklone se v postelji ter misli — na svojo gospó. Zdajci se vzdigne iz postelje ter tava proti sobi bolne grofice. Debelo in neverjetno jo gleda zdravnik ter jej vzame čudni prah iz róke. Ali grof Cinchon pristane na to, da se še to poslednje sredstvo poskusi. Grofica zavžije prah, in — oteta je šmrti. A plemenita sužnja? kako je ž njo? Tudi njej je pomagano, ker prah zadostuje, da se reši dvema življenje.

Zdaj se je jelo preiskovati, od kod ta prah in kmalu je bila znana skrivnost, ki je čuvala Indijance pred grozovito morilko mrzlico. Našli so čudovito drevo z velikim, svitlim listjem in z lepim cvetjem, katerega lubje (skorja) daje óni zdravilni prah, ki je danes znan vsacemu zdravniku. To drevo so imenovali po grofici Cinchoni „Cinchona-drevo.“ Mi to drevo imenujemo kinovec (Fieberrindenbaum, Cinchona) in ga po pravici smemo imenovati blagoslov božji za ves človeški rod; kajti kamor koli seže umetelnost zdravniška, povsod se premaga mrzlica s kinovim lubjem, ki je dandanes najboljši pomoček zoper to bolezen. Prineseno je bilo to lubje prvič v Evropo 17. stoletja in navagovali so ga iz začetka zaradi velike redkosti skoraj z zlatom. Iz kinovega lubja se dobiva tako imenovani kinin, ki je najmočnejše zdravilo zoper mrzlico in se v vsakej lekarni dobiva. Strah, da bi se kdaj pokončali kinovi gozdi v južnej Ameriki, ker se vsacega leta toliko kinovega lubja izvozi, je vsled opazovanja sedanjih popotnikov le prazen strah.

„Trinogi morajo umreti!“ Čudno, ravno óni, ki so stregli po življenju svojih sovražnikov, morali so zoper svojo voljo najti pomoček, da se sovražnikom ohrani življenje. Kako čudna so pač pota božja!

I. Tomšič.

Strah je v sredi votel, a okoli kraja ga pa nič ni.

Po tobak sem šel k Réparji,“ dejal je Razvozov Tine, ko smo pri Trpinu za javorjevo mizo sedeli. Takrat so tam imeli opalto. „Užé dvajset ali trideset let bo tega; óno kopno zimo je bilo, ko smo Žirovniku njagov „Vrh“ do čistega ogolili. Tobak sem imel na mizi pred seboj in si basal pipo. Domóv se mi ní mudilo; a vender bi bil kmalu odšel iz Reparjeve hiše, da ni Lovriček prikresal v krémo, óni tesar iz Butanjeve, ki je predlanjskim na osépnica h umrl. Za polič vina dá in mi napije; prisédem in se pogovarjava. Do jedne po pólu noči sva čuméla takisto; užé zdavna bi bil jaz odšel, pa me je Lovre pridržaval. Videč pa, da tesar kima z glavo naslonjen ob dlan desne roke, poslovim se in pod zidom pri „malej“ cerkvi plazim domóv. Prej čiste glave, da je bilo kaj, jame mi se tožiti po spanji. Kar samo o sebi se mi je hotelo mižati, a pot je bil kamenit in rázkav in trebalo je gledati, da se ne pobijem v mračnej noči.

Zavil sem se okolo Smodinovega plota in do Nartnikovega hleva, kamor sem mislil iti spat (tisto leto sem namreč služil pri Nartniku), ni bilo čez štirideset korakov. Nekak ropot mi udari na uho. Goveda bijó ob jarem z rogovi, mislim si in grem proti hlevu naprej. Zopet čujem škrobotanje in šumenje. Pogledam okolo sebe. Videti ni bilo žive duše. Nebó je bilo sicer oblačno, vender je mračna mesečina na lahno blestéla med listjem na bližnjem vrtu. In óva je časih prhnila mi nad glavo.

Ni bila stvar Bog si ga vedi kako strašna, a vender me je nekaj obdajalo kakor strah, in dremota me je popustila. Ko poneha ropot, primaknem se zopet za nekoliko korakov bliže k hlevu, kar zopet zaslišim nemír. Vlečem na ušesi, da bi natanko slišal, od kodi prav za prav prihaja. Kakor da bi po skednji robánilo, dozdeva se mi, in kakor da bi plesalo po podu. Terek, terek, šlo je naglo v krogu. A čez malo časa, kakor da bi nekdo po steni praskal in krempal ali s komolcem suval. Zdaj je šum ponehaval, zdaj je bil zopet večji. Sapa mi je postajala težka in srcé mi je močnejše tolklo. Strah se me polóti. Govedo ne ropoče takó in kako bi tudi prišlo v skedenj? Pes tudi ne, in o človeku tudi ne gre misliti, da bi se tako vrtil. Kaj, ko bi bil zlódej sam, pravim sam v sebi. Ta misel mi pride v glavo in mraz me izpreletava po hrbtu, kakor da bi mi kdo mravljincev vsul za vrat. Masec ni nič kaj posebno svetil; razločiti nisem mogel ničesa. Truden sem bil; pozno v noči je bilo in ni mi torej kazalo stati na planem; še celó rositi je začelo. Zberem ves svoj pogum in napotim se k Tonetu, ki je na drugem konci hleva v plevnici spal, kamor smo dan poprej nametali konjskega sená. „Tone,“ pravim, „vzbudi se! Nekaj ropoče; pogledala bova, kaj je. Mene samega je strah.“ — Potresem ga prvič, potresem drugič; potem se še le prebudí, obrne se na stran, pogodrnja in hoče zopet zaspati. „Tone,“ pravim glasneje kakor poprej in glas se mi je od strahú tresel, „dvigni se, sam zlódej straši na hlevu.“ Te besede predramijo Toneta. Otare si oči pa se obrne proti meni. „Kdo je?“ pravi trdó. Morda me v temi in na pólu še v spanji ni mogel spoznati. „Tone, straši!“ rečem mu. „Nóri, no, nóri,“

odgovori, „kaj neki bo strašilo, jaz nisem nobene stvari slisal.“ „Ker si spal, to se zna, da nisi slisal,“ pravim mu; ali poglédi, tam je nekaj črnega, kosmatega, in videti je, da ima rogove.“

V tem trenutku se je pred skednjevimi vrati na tramu prikazala pošast. Ves sem bil prestrašen. In Tone nič manj. Niti jedne besedice ni golsnil; črevlje je pobral, ki jih je bil zročera izžal in postavil v kot, pa je skozi lizo na „véliki“ pod splezal. Strašilo je v malem.

Druzega mi ni kazalo, nego posnemati ga. Ko sva oba osupéla pritekla pred hišna vrata in je nama stari hišni hlapec odprl duri, zlezla sva na peč in se ondu potegnila do belega dné. — Starec je naju osupel vprašal, čimu sva pribežala v hišo. Nisva mu rada povedala resnice, ali laži, da bi bila le količkaj verjetna, nisva imela pripravljene. To je bilo v soboto popóldne.

V nedeljo zjutraj smo sedeli za mizo pri zajutreku. S Tonetom sva poparjena bila in molčala o celem dogodku, češ, če povéva, kar sva prestala, bodo se nama nekateri smijali in ne bodo verjeli, a drugi bodo zlobno klepetali, da pri Nartniku straši in kmalu bodo povedali zakaj, rekoč: To in to je storil rajniki Nartnik itd.

Okolo mize smo sedeli in zajemali iz sklede. Sprva smo vsi molčali. Potlej pride gospodinja ter vpraša rezajoč nam kruha, kaj da so imeli zjutraj tam za hlevom. „Ej,“ pravi dekla, oblizavajoč žlico, „kozličev ni bilo v kočurji, ko jih je imela pastirica gnati past; na hlevu so bili tam v malem skednji. Kočur so te žabe blezo preskočile in pod hlevnimi vrati se zmuzale na plano.“

Toneta sem pogledal, slišavši to, ko je ravno v mizo gledal, kakor da bi ga bilo sram. A on se je zopet name ozrl; posmijala sva se drug drugemu. To je zapazil stari hlapec in se zakrohotal. A posli so hoteli vedeti, čimu se smejemo. In mi bišo drugače, povedati sva morafa vso dogodbó in družina je bila vesela pri jedi.“

Jos. Gradččan.

I z k u š n j a.

(Poslovénjeno.)

V tihaj izbici se deček pridno uči. A solnce posije veselo skozi okno ter ga jame vabiti pod milo nebo, rekoč: „deček moj ljubi! kaj to delaš? Pojdi ven, pojdi, ter poigraj se z menój.“ A deček se ne dá premotiti, in solncu odgovorí: „nikakor ne, dokler dela ne zvrším.“ Deček piše zopet, kakor je poprej. Zdaj priletí pisan ptiček, pokluje na okno ter glasovito zapoje: „pojdi z menój! Drevje zelení, solnce sije in povsod je radost.“ Ne dá se déček preprostiti, in ptiča odpravi, govoreč: „poprej ne, dokler delo ne bode v kraji.“ Deček zdaj piše zopet, kakor je poprej. Kar pogleda jáblana skozi okno ter mu pošepetá na úho: „ali še nijsi truden? Pogledi mojih jábolk! Sinoči so ti dozoréla.“ Deček se zopet ne dá prevariti, in reče: „ne poslušam te, dokler ne utegnem.“ A napósled je bilo vse do-délanó. Deček naglo spravi knjige ter vesel steče v zeleni vrt. Oj, kakó izprelepó solnce sije! Jáblana mu z vej molí rudeča jabolka in ptički pre-pevajo, da se razléga. Deček zavpije od vsega srea: „z daj se morem veseliti brez nobene skrbí!“

J. L.

Nadvojvodinja Marija Valerija.

Naslednje leto, ko je naš presvitli cesar sklenil z Ogrji óno pogodbo, s katero je dobilo Ogersko svojo lastno vlado, rekši svoje ministerstvo in svoj državni zbor, ter se je vez med vladarjem in podložnimi po ogerskih deželah novič utrdila, porodila se je v Budapešti na Ogerskem v dan 22. aprila 1868. l. nadvojvodinja Marija Valerija. Po vseh deželah avstrijsko-ogerske monarhije so se zvesti podložniki njenega rojstva zelo razveselili. Nje vzvišena mati, presvitla cesarica sama je nežno ljubečo hčerko vzela v svojo skrb in vzrejo. V prvih letih jo je negovala gospá Margarita Teebay (1869. in 1870. l.) in gospá Leopoldina Nischer pl. Falkenhof kot kámorna gospá. Leta 1870. je prevzela dvorska gospá Marija Throckmorton njeno nadzorovanje in 1875. l. je bila poklicana Lujza Šerak za odgojiteljico vrlo se razvijajočej nadvojvodinji. Službo kámorne gospé je opravljala gospodična Ana pl. Czaby od 1871. do 1876. leta. Z naslednjim letom 1877 pričelo se je redno podučevanje, katero je vodil P. Hiacint Ivan Ronay, náslovni škof Skadarski in proš Požunskega kapiteljna (od 1873. l. vitez Štefanovega reda, od 1879. l. škof Szodárski in proš Št. Martinski v Požunu). Za učiteljico v angleškem jeziku jej je bila gospá Šarlota Wackerow.

O tihem domačem življenji cesaričine je, kakor se samo o sebi umeje, le malo javno znanega. Samo toliko je prišlo v javnost, da nadvojvodinja v vseh naukah izvrstno napreduje ter posebno bistroumje in gorečnost razodeva. Tudi se slišijo posamezna dejanja njene milosrčnosti in dobrósti. Takó se je nedavno čitalo po javnih časopisih, da si je nadvojvodinja Marija Valerija od svojih starišev izprosila poseben dar za božič. Prosila je namreč, da bi smela skrbeti za siroto, ki je izgubila stariše vsled ónega strašnega požara, ki je bil 8. decembra pretečenega leta v „Ringtheatru“ na Dunaji. Nje presvitli stariši so z veseljem uslišali to njeno prošnjo, iz katere se razodeva nje plemenito srce. Nadvojvodinja Marija Valerija je zdaj v 14. letu svoje dóbe ter živi v najprijetniših, zlatih dnevih svoje mladosti. Znano je tudi to, da jo prisrčna prijaznost veže z najmlajšo hčerjo kneza Adolfa Auersperga. Prisrčna in priprosta v vsem svojem vedenji, prijazna in ljubeznjiva vsa, oblagodarjena z vsemi gospéjnimi krepostmi: to je nadvojvodinja Marija Valerija.

—*—

Nauki za življenje.

Lenoba človeka bolj utruđi nego li delo. Ključ, ki se vedno rabi, vedno se svéti. Ako ti je življenje ljubó in drago, ne zametuj časa; čas je stvar, iz katere se dela življenje. *Mnogo si izgubil, ako dlje ležiš nego ti je treba, ter ne pomisliš, da lisica, ako spi, ne vjame kokóši.* Ako je resnica, da je čas najdraža stvar na svetu, nu potlej je gotovo, da je potrateni čas tudi največja potrata. Lenoba takó počasi léze, da jo siromaštvo, prej nego si mislimo, dohití. Podvizaj se z delom ter ne čakaj, da bi te delo gonilo. Zgodaj v posteljo in zopet zgodaj na nóge, to je, kar stori človeka zdravega, imovitega in modrega. — Pač je neumno, ako se boljših časov veselíš in nadaješ; le ti se izpreobrni, in tudi časi se bodo izpreobrnilí s teboj.

Delavnost ne potrebuje nobenih želj; kdor si z željami pomagati hoče, v nevarnosti je, gladí umreti. Zaslúška ní brez dela in truda; ako nimaš premoženja, pomagaj si z rokami. Delavnost je sreče mati; pridnemu dá Bog vse. Delaj užé danes, ker ne veš, kaj te jutri od dela zadržuje. Prigovor pravi: Jeden danes je bolji, nego lí dva jutri; zatoj ne odlagaj ničesar na jutri, kar užé danes lahko storiš. Delo napravlja človeku veselje, premoženje in spoštovanje. Béži pred veseljem, in veselje bo hitelo za teboj. Pridna predica ima dvoje srajc. A v delavnosti moraš biti stanoviten; gostači, ki se pogostoma sélijo, drevesca, ki se vedno presájajo, ne rastó nikoli takó veselo, kakor takrat, če bi na jednom mestu ostala. Trikrat seliti se, to je toliko, kakor jedenkrat pogoréti. Hočeš svoja opravila imeti dobro opravljena, opravi je sam; hočeš je imeti slabo oskrbljena, daj je opraviti drugim. — Majhen pregrešek večkrat mnogo kvare napravi. Zaradi jednega izgubljenega žreblija časi konj podkev izgubi; ko mu podkve izmanjka, pokvari se ves, a s konjem tudi jézdec. Vse to bi se ne bilo zgodilo, ako bi bil jézdec o pravem času pazil na podkve.

Konečno si še to zapómní: Skušnja je zeló draga učilnica. Dober svét je lahko dajati, ali treba je, da se izpolni. Komur ní svetovati, temu ni pomagati. Kdor poslušati neče, mora trpeti.

Blazník v cerkvi.

Zírovník od sv. Duha pri Loki neko nedeljo do polu dne, ognjen, kakor po navadi, s črnim plaščem rudeče pòdlake in klobuček s ptičjim perjem lepó v roci držeč, tam zadaj v cerkvi stoji pri vélikih vratih pod orgliščem, prislonjen s hrbtom na zíd, a desno koleno preloživši preko levega, čakáje, kedaj se začne péta maša. Mnogo ljudj je drlo v cerkev, a vsak se je pokrópil kolikor toliko z blagoslovljeno vodo, ki je bila ondúkaj blizu vrat v posebnej posodi, podobnej prostornemu keblu. Mej drugimi ljudmi pride tudi blazen človek v sveti hram božij, ter se jame zeló čuditi, kakó li je to, da ljudjé sami sebe po nepotrebi močijo. Za tega delj povpraša naslonjenega Žirovnika: „ali so neumni káli?“ Žirovník odgovori: „zakáj? Ne vidiš lí, da so pobožni?“ Blazník mu reče: „domá kričé náme, da sem jaz neumen; a zdaj vidim, koliko sem razumnejši od vseh, kar jih v cerkev hití! Kadar gre dež, naglo bežé pod streho, a zdaj se tukaj sami kropé in močijo. Kdo jih sili?“ Žirovník mu velí: „neuma! to je blagoslovljena voda, vész, in kdor se z njo pokrópí, izpira svoje vsakdanje grehe.“ Jedva blazník to začuje, mahoma steče, vzdigne posodo in vso izlije náse. Ljudjé so se zasmejali ter ga vprašali, če se misli utopiti. On jim odgovori: „Žirovník mi je dejál, da se s to vodo izpirajo vsakdanji grehi; a jaz ménim, kar je dobro, tega nikoli ní preobilo. Če príduje, samó kropiti se, koliko večja korist bode, ako me opere vsa posóda!“ Žirovník mu je odgovoril: „tak si, kakor ón, ki je v žeji namesto kozarca vode hotel izpiti vse jezero.“

Cerkev Jezusovega Srca v Ljubljani.

Ljubljana, glavno mesto Kranjske dežele, olepšala se bode v kratkem z novo cerkvijo, posvečeno Jezusovemu presv. Srcu. Bilo je dnè 10. maja, da se je blizu hiralnice sv. Jožefa v Ljubljani položil temeljni kamen, na katerem bode stala nova prijazna cerkev v gotiškem slogu v veseli spomin slavne poroke cesarjeviča Rudolfa s princezo Štefanijo. Blagoslovljenje temeljnega kamna se je vršilo 14. dnè omenjenega meseca, ko so se naš milostivi knez in škof Janez Krizostom povrnili iz Dunaja, kjer so bili pri slovesnosti imenovane poroke. Ta cerkev, katere natančen načrt imate danes pred seboj, povzdignila bode lepoto ljubljanskega mesta. Prizidalo se bode poleg cerkve tudi lepo poslopje za mašnike iz družbe sv. Vincencija Pavljanskega, ki bodo v cerkvi opravljali službo božjo. Pri blagoslovljenji so milostivi gospod knez in škof prav lepó ogovorili nazoče ljudstvo ter svoj govor sklenili z besedami: „Vse maše in molitve, ki se bodo opravljale v tej cerkvi, naj vne-majo ljubezen do presv. Srca Jezusovega, ki naj podeli ves blagoslov cesarjeviču Rudolfu in njegovej prevzvišenej nevesti in

vsej cesarskeji rodovini, ter naj razlije obilo blagost nad vse vérne ljubljanskega mesta in vse Kranjske dežele.“

Zidanje te cerkve prav dobro napreduje in darovi od vseh strani dohajajo, da bi se izvršilo to plemenito delo. Tudi ti, slovenska mladina, lahko se udeležiš pri tem podjetji, ako položiš kakoršen koli dar v denarjih v ta namén, da se sezida ta lepa cerkev, ki bode gotovo v lepoto in čast Ljubljani, glavnemu mestu naše Kranjske dežele. V ta namen se ti ponuja povsod lepa priložnost, kajti svoj dar lahko oddaš svojemu gosp. duhovnemu pastirju ali ga pa lahko položiš v puščice, ki so nalašč zato nastavljene po cerkvah.

Konečno naj tukaj še omenimo tretjo točko društvene postave za zidanje cerkve Jezusovega Srca v Ljubljani, ki se glasi tako-le: „Društvo ima družabnike in dobrotnike. Družabnik more biti vsak, kateri za imenovani namen na teden vsaj po jeden sold podarí. Dobrotnik društva pa je slehern, ki se ne veže na redne sklade, ampak jedenkrat, ali, če ga je volja, tudi po večkrat v različnih dóbah društvu v sklad pripomore. — Dokler društvo obstoji, bere se za družabnike in dobrotnike vsak teden po jedna sv. maša.“

Ivan T.

Zgodovinsko - mestopisni obrazci.

(Spisuje P. F. H.)

Koristno in dobro je znati zgodovino narodov, mnogo bolj nego to pa še domačega naroda, materine dežele, rodnega kraja. Slehernega veseli in mika zvedeti, kaj se je godilo v davno preteklih časih po krajih, kjer živi in hodi, in kateri imajo znabiti zdaj čisto drugo lice nego so ga imeli v davno preteklih časih. Vsak, še tako malo važen dogodek iz preteklosti zanima potomec.

Zategadel ti bode donášal, ljuba slovenska mladina, „Vrtec“ med drugim poučnim gradivom tudi kratke zgodovinske obrazce kranjskih mest.

I. Kámenik.

Dragi deček, ki se šolaš v meglenej Ljubljani, stopi o jasnem dnevu proti večeru na grad, ne ogleduj pustega ljubljanskega barja (močirja), pusti rujavi Golovec, ter pogledi proti severu; tam gori daleč vidiš ob robu velikanske snežnike, ki jim zabajajoče solnce rumení glave. Tam vidiš od daleč razpoke, temne jarke, in za temi si misli še drugih. Po teh jarkih žuboré in tekó studenčki in studenci; preko sto jih je, in oni se lepo strinjajo v dolini in naredé bistro reko, Bistrico, čisto kakor ribje okó, krepilno kakor planinska zeljád in mrzlo, da ti vse ude prešine. Bistrica reka hití kakor planinska srna skozi lepe dobrave do svoje sestre Save.

Ob znožji teh velikánov in ob tej reki stoji staroslavno, ne veliko a prijazno mesto Kámenik.

Na kraji, kjer stoji zdaj mesto, stalo je bajè v davno preteklih časih jezero, in koder se zdaj sprehajajo meščani in se igra šolska mladina, plavale so takrat ribe. Razprostiralo se je jezero po Neveljskej ravnini ob Mekinskem bregu tjá do Stranj. Holmec sredi mesta — „Maligrad“ — kjer stoji na robu cerkvice, držal se je óni čas soseda velikana — kriške ali Bergantove gore ter je zaviral ondu Bistrico, kjer zdaj teče. Voda se je odtekala na kraji, kjer je danes cesta na Šutno. A silna Bistrica, narasla po hournikih iz utrganih oblakov, predrla mu je jéz ter ga ločila od hriba.

Kakor govorica pripoveduje, razlilo se je bilo jezero po razprostrtem Menguškem polji, ter s sabo odneslo tudi nek samostan, ki je stal med Holmcem in Mengušem.

Koliko je na tem resnice, ne dá se določiti. A ée se primérja kotlíčasti svet nad Kámenikom in pa peščeni nasád po polji od Kámenika do Menguša, skoraj bi človek pritrtil tej pripovedki.

Tudi so se še pred nekoliko leti, kakor piše Valvazor, videli ob zidovji okoli Malega gradú železni obroči, na katere so se pripenjali čolni.

Med narodom se sliši še dandanes pripovedovati, da zvoní v Nevljah vsak dan ob treh popoldne zato, ker je bilo o tej uri odteklo jezero.

Na vrhunci kriške gore — tudi „Bergantov hrib“ imenovane — ki stoji, kakor bi bila na tri ogle odsekana, vidijo se razvaline starega gradú. Ondu gori, kjer so nekđaj bivali vitezi, raste zdaj košat jésen, line mu ovija bršljan, za čuvaje čakajo sove, mesto gospóde švigajo kuščerji in jaščerica ter se solnčijo pred pragom.

Sezidali so na tej strmeji gori grad, Karnek imenovan, mogočni grofi Ortenburški. A že v davnih časih je bil prišel v last mogočnej grofovskeje rodovini Galenbergov. Kajti že 1297. leta je potrdil Manfred della Torre, župnik kamniški, vitezu Sigfridu Galenberškemu, svojemu faranu, ustanovljenega duhovnika pri kapeli sv. Janeza Krstnika na Karneku. Oglejski patrijarh Rajmund je potrdil to listino 1298. leta.

Ko sta se brata Friderik, poznejši rimsko-nemški cesar, in pa Albreht sprla zaradi razdelitve dežel, pristopil je bil Janez Galenberg k Albrehtoveji stranki. Cesar Friderik mu je zavoljo tega vzel več posestev, med njimi tudi grad Karnek. Tako je prišel grad v last avstrijskim vojvodom. Imeli so tu svoje oskrbnike.

Okoli 1572. leta kupi tedanji oskrbnik grof Ahacij Thurn grad od avstrijskih vojvodov. A ker mu je 1576. leta strela ubila hčer, ni hotel več bivati tu gori v gradu, nego preselil se je v mesto, kjer je bival dolejš, da je bila sezidana graščina Križ. Okoli 1670. leta se je bila na starem gradu streha že udrla, a vender so še hodili frančiškani maševat v kapelico v dan sv. Janeza Krstnika.

Tudi na malem holmci sredi mesta je stal v starih časih grad „Mali grad“ imenovan. Dandanes se vidi le še malo nekaj ostankov od Malega gradu, ker se je bajé kamenje porabilo v zidanje mesta. Samo obzidje se še vidi, ki je nekđaj služilo grádu in hribu v utrjenje. Na vrhu je lepa ravnica, od koder je prekrasen razgled po širokem ravnem polji tjá do bele Ljubljane. Ob robu na strmeji pečini stoji še cerkvice, ki je res znamenita; kajti pod jedno streho stojé tri cerkvice jedna vrhu druge.

Pripoveduje se, da je za časa poganov stal na tem mestu tempelj, v katerem je bil velik malik, ki je mnogo prerokoval ljudém, ki so od daleč hodili ta sem mu darovat.

Na Malem gradu leži, kakor pravijo, še dandanes zakopan velik zaklad. Nečega dné so se bajé otroci igrali ondu. Neka deklica otide od njih, ugleda podzemeljsko votlino ter zrè vanjo. Ali kaj vidi? Polno votlino samih rumenih zlatnikov (cekinov). Naglo si jih nagrabi v zastor. Ali strah jo izpreleti in grôza; zatorej vrže zlatnike od sebe in beži k tovarišicam. Ko so pozneje iskali óne podzemeljske votline, ni je bilo več nikjer najti.

To je bilo menda povód, da je nek stari Martin, prišedši okoli 1665. l. iz Nemčije in čuvši o tem zakladu pripovedovati, lotil se po dovoljenji kamniških gospodov iskati zakopanega zaklada, ter je kopal po malograškem holmci. Ali pri tem poslu ga vseka skálina skrbina tako hudo po lici, da oslepí in kmalu potem umrje.

Ta zaklad bajé straži zakleta ajdovska deklica, Veronika po imenu. Pred časom se je, kakor ljudjé govoré, ta ajdovska deklica še prikazovala na vodi pod Malim gradom vzlasti zjutraj in zvečer nekaterim ljudém v jako lepeji deklíškej podobi. Pripovedovala jim je, da je potomka stare poganske rodovine, ki je nekđaj bivala na Malem gradu. Ali zdaj mora zakleta tukaj trpeti bajé do sodnega dné, ako je s tremi poljubi ne reši nedolžni mladeneč, kateremu rada daruje vse svoje zaklade in tudi samo sebe v zakon.

Po dolgem iskanji se je bil našel tak mladeneč. Njegova mati, katerej je bila zakleta deklica večkrat pokazala svoje dragocene stvari, prigovarja mu

dotlej, da sklene rešiti zakleto deklico. Ali, ko jo drugič poljubi, postane mu deklica jako zoprna in divja, in pri tej priči se jej spodnji del života izpremeni v kačji rep. Mladeneč se te grde pošasti zelo ustraši in zbeži. Zakleta deklica zdaj strašno zarujové in toži, da bi bila odslej vsaka rešilna poskušnja zamán, ter da bode ostala zakleta do sodnega dné. Potem izgine in od tistih dób je ni nihče več videl. Toliko ljudska pripovedka.

Kdaj se je sozidalo mesto in kdaj je dobilo mestne pravice, o tem nam zgodovina ne pové ničesar. Gotovo je, da je bil tukaj trg že v srednjem veku. Imé je dobilo mesto od svojih kamenitih tal. Že 1205. leta se v starih listinah imenuje Kámenik. Tega leta je namreč potrdil Istrski vojvoda Bertold Zajekloštru pravico, da sme blagó prevažati svobodno skozi njegov trg Kámenik.

A nekaj let pozneje (1222) je zastavil Istrski vojvoda Bertold oglejskemu patrijarhu dva gradova v Kámeniku, menda Karnek in Mali grad.

V mestu je 1228. leta ustanovil oglejski patrijarh Bertold s svojima bratoma sirotnico. Bil je za tega časa v Kámeniku župnik Henrik. Ko je 1804. leta pogorelo v mestu nad 90 hiš, vpepelil je požar tudi sirotnico, ki se pozneje ni več sozidala.

Da je bil Kámenik že v srednjem veku znamenit kraj, kaže nam tudi to, ker so se vladarji po večkrat tu mudili in bivali na Malem gradu. Tako 1241. leta slednji Babenberški vojvoda Friderik. Ko si je pozneje česki kralj Otokar prisvojil Kranjsko, bival je 1271. leta tudi nekoliko časa v Kámeniku. V prvi polovici 15. stoletja (1444) se je mudil tudi cesar Friderik na Malem gradu ter je podaril mestu 1489. leta raznih pravic.

Mesto je bilo obdano z močnim obzidjem, ter je jako cvetelo za časa prvih turških vojskâ. Od vseh strani so namreč ljudjé iskali zavetja v tem skritem mesteci. Pozneje je pričelo blagostanje pešati. Vender je imelo v 17. stoletji še obzidje s čveterimi vrati, proti Šutni „šutenska vrata“, zadej za trgov pri mesnicah „bričevska vrata“, tretja proti Grabnu in četrta proti mostu. Zunaj mestnega obzidja so bila tudi tri predmestja: Šutna, Graben in Novi trg.

Tudi je imelo mesto pravico prognanstva in krvave sodbe. Pravico je sodil sodnik s starešinstvom, ki je bilo dvojno: „Dvanajst mož“, piše Valvazor, „in mestni sodnik njim na čelu, to je notranji svèt kamniški. Seje ima vsak petek zjutraj in razsojéva vse težje pritožbe. Sodnik poravnava samo manjše pritožbe. Vnanje zadeve rešéva vnanji svèt, deset meščanov in mestna občina, štiri in dvajset odbornikov, in to v jednej vsakoletnej seji o binkostih.“

Mesto je imelo glas tudi pri stanovskih zborih.

Tekom časa so mesto zadeli razni dogodki, žalostni in veseli. Med drugimi je bilo prišlo tudi v last Celjskim grofom. Leta 1363. je avstrijski vojvoda Rudolf zastavil Celjskemu grofu Hermanu mesto, mitnico in sodnijo, da mu pomaga v boji proti Bavarcem, segajočim po Tirolskej; a štiri leta pozneje je vojvoda Albreht zastavil Kámenik Celjskima grofoma Ulriku in Hermanu za 3000 gold., da ga spremita na Laško.

Požar je napravil mestu veliko kvare v letih 1511, 1660, 1804 in 1845.

Tudi šolo so že imeli Kameničanje o času, ko se je o družih šolah po Kranjskem še jako malo slišalo. Leta 1491. se tu že nahaja učitelj Friderik; a 1495. leta je kameniški župnik Oton volil vrt poleg šole za vsakega učitelja, ki naj zato vsak dan opravlja večernice.

Proti zapadu na brdovem višku, na Žalah, stala je že 1675. l. sv. Jožefu posvečena cerkev; okoli nje je lepo pokopališče. Nekaj višje odtod se navkreber hodi mimo pasijonskih znamenj hribu na vrh, kjer iz vednozelenih smrek molí ter nas k sebi vabi manjša cerkvica Kalvarija. Iz tega kraja si oglejmo sedanje mesto in okolico!

Na spodnjem delu mesta se vidi župljanska (farna) cerkev na Šutni. V njenih podzemeljskih grobnicah se dobi mnogo grobnih napisov vzlasti Lamberške rodovine. Poleg nje stoji 53 metrov visok zvonik.

Koj pred Šutno, na mičnem holmci je gradiček Záprice. Sezidal je gradiček Jurij Lamberk 1550. l. Meščani so se sicer temu protivili, češ, ako sovražnik Turčin dobi grad v pest, nadvladal bode od tod mesto. Ali ker mu niso mogli zabraniti, postavili so stolp na Žalah. Tekom časa so imele prijazne Záprice razne gospodarje.

V podnožji Žalskega holmea se vidi frančiškanski samostan. Ustanovili so ga grofi iz rodovine Thurnov in Hohenwartov. Ker je bil samostan tekom časa malo ne ves razpadel, popravil ga je 1705. l. Jakob pl. Schellenburg. Leta 1804 je malo ne do tal pogorel, a radodarni meščani so ga zopet sozidali.

Ravno pred nami v prijaznej planjavi se vidijo Nevlje; tudi tu sem je segalo jezero; cerkvica je stala na otoku. Pripeljali so neko noč novi zvon, ali ravno pred otokom se je ladjica potopila in zvon še dandanes leži v globini a poje še vsako leto jedenkrat — na Božični večer — pripoveduje narod.

Na levo od Nevelj pod zeleno hosto zdihuje obširno poslopje, in cerkev z lepim zvonikom kliče starih časov nazaj — to si ti Mekinje. Bil je tukaj poprej nunski samostan, katerega je ustanovila 1300. leta mogočna rodovina Galenbergov, a zdaj je vojašnica. Malo nazaj se lepo kaže krasno poslopje g. Prašnikarjevo in pa tovarne za cement. Malo niže ob vodi se vidi novo poslopje — to so toplice.

Dalje gori na levo od Mekinj je na prijaznej ravnini gradič Zduše. Precej zadaj ob hribu se razprostira vas Godič, rodni kraj slavnega misijonarja Pirca. Ravnim pôtem proti severu, v Bistriškej nižavi, so Stranje. Na levem bregu Bistrice na holmci stoji prijazna župljanska cerkvica.

Ravno pred nami na levo so državne tovarne za smodnik, največje na Avstrijskem. V prejšnjih časih je stal ondu, kjer je zdaj vojašnica, gradiček Kacenberg. V 16. stoletji je v gradu živela rodbina Kacenbergerjev. Ob Bistrici so bile pred nekaj leti še kovačnice za žreblje; bilo je jako živahno in prijetno življenje.

Najprijetnejše je na tem kraji poslušati lepo kameniško zvonenje ob predpraznicah. Izza smrečevja se čujejo prijetno doneči glasovi zvonov iz Tunjic, Kako veličastno odmevata samostanski in Žalski, in kako votlo, zateglo buči Šutenski, a vender delajo vsi skupaj lepo harmonijo. V tako malem okrožji tako lepih in krepkih glasov zvonov ni kmalu kje slišati, kakor v Kámeniku.

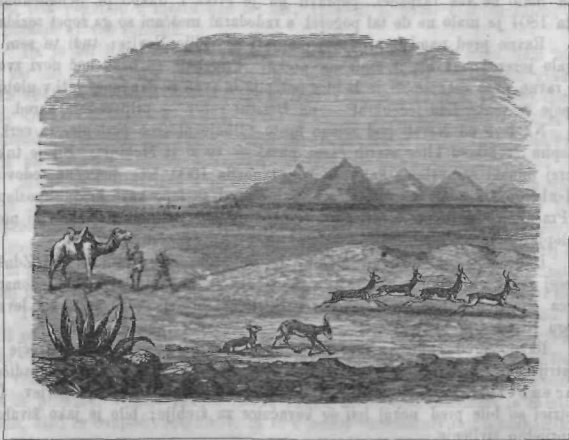
Sedanje mesto ima okoli 2000 prebivalcev, ki se večinoma živé ob rokodelstvu, obrtu in trgovini; sploh so precej imoviti. Tudi je v mestu sedež c. kr. okrajnega glavarja in okrajnega sodišča. Kámenik sluje sosebno zaradi zdravega, čistega gorskega zraka, ki leto na leto po več ptujcev privabi na vedrenje v ta prekrasen kraj naše lepe kranjske dežele.

Prirodopisno - natoroznansko polje.

Lov na gazele.

Vsak kraj naše zemlje ima po katero domačo žival, brez katere bi ljudje ali ne mogli biti, ali bi pa zelo težavno živeli brez nje. Takó bi v krajih, po katerih mi živimo, ljudje zelo težavno izhajali, ako bi ne imeli konja in krave. V severnih mrzlih krajih ob bregovih ledenega morja, kjer naše domače živali ne moreje živeti, ondu je Bog Laponcem ustvaril severnega jelena, ki jim nadomestuje konja in govedo, kozo in ovco.

In ako se v mislih prestavimo iz mrzlih sneženih polj in v žarečo puščavo, ki se enako peščenemu morju razprostira po velikem delu Afrike in po sosednjih azijskih zemljah, našli bomo kamelo, ki ondotnim prebivalcem nadomestuje našo tovorno in vprežno živino. Brez te močne, trpežne in hitre

živali bi ljudje nikakor ne mogli živeti po onih vročih pustinjah, katerih ne oživlja nobena živa voda, in po katerih žareče sape sežgó vsako bilko, ki bi morda hotela poganjati v jalovem pesku. Tem deželam je kamela ali velblod neprecenljive vrednosti. Kaj je kamela Arabcem in Egipčanom, o tem vam je „Vrtec“ užé mnogo povedal, takisto tudi o njenem življenju in njenih lastnostih. Danes naj vam povem samo toliko, da se s kamelami hodi tudi na lov. Znano je, da je kamela jako hitra žival ter zna še boljše dirjati kakor naš konj. Arabci razlikujejo dve vrsti kamel, namreč pustinjsko in poljsko kamelo. Pustinjska kamela je laža, šibkejša in hitrejša, a poljska, ki živi na obdelanej zemlji, je teža, okórnejša in počasnejša. Prva je izvrstna

za ježo, a druga je močen tovornik. Pravijo, da dobra pustinjska kamela preteče za 12 ur 25 milj (čez 18 Mirijametrov) daljave. Sonini celó pripoveduje, da je neki Beduin na svojej kameli jezdil iz Kahire v Egipt do arabske Meke, to je 200 naših milj (151 Mirijametrov), ter da ni več potreboval nego 5 dni, kar pa skoraj ni, da bi verjeli.

Nu ako je kamela res tako hitra, potlej je gotovo pripravna, da se ž njo hodi tudi na lov. Ali paziti je treba, da se kam ne zazrè, ker je kamela jako plašljiva, ter se časi tudi najmanjše stvari ustraši. Denašnja podoba vam kaže lov s kamelo na gazele ali antilope. Gazele so najbližje sorodnice naše divje koze; nekoliko manjše so od srne, pa so mnogo tanjše in gibkejše od nje. Živé v severnej in notranjej Afriki, največ po planinah. Pasó se samo po dnevi, najrajše zjutraj za hlada in proti večeru. Ako je njih bistro okó ugledalo, tenko uho zaslišalo ali dober nos zavohal kako nevarnost, hitro jo pobrišejo, kakor bi jih nesel vihar, najrajše na kak grič, od koder imajo razgled na vse strani. Bežeče gazele je kaj prijetno gledati; človeku se zdi, kakor bi po zraku letele, ker vedno z vsemi štirimi nogami ob jednem odskakujejo od zemlje. Arabci jih zeló radi preganjajo na svojih hitrih kamelah, in ko se približajo spehanej živali, vržejo jej med noge težek krepolec, da jej prebije tenke kosti. Gazelino meso je jako okusno, koža se potrebuje za različne stvari, posebno za obleko. Vjeta mlada gazela se dá udomačiti, ter je krotka, kakor kaka druga domača žival. Zato jih lovijo vsi od najmanjšega siromaka do največjega bogatina.

Razne stvari.

Drobtine.

Umril je v dan 21. januarja preč. gospod monsig. Jurij Križaj, dekan in župnik v Kámeniku. Rajniki je bil obče spoštovan in velik prijatelj slovenskej mladini. Ž njim je izgubil tudi „Vrtec“ svojega večletnega in zvestega naročnika. Bil je rajniki rojen na Godešiči blizu Škofje-loke 2. aprila 1809. l., posvečen v mašnika 2. avgusta 1835. l., ter je služil preko 45 let zvesto v vinogradu Gospodovem. Njegova velika dobrodelnost in gorečnost za vse dobre naprave znana je obče. Bodí mu zemlja lahka in v miru naj počiva!

(Avstrijsko-ogerske dežele po številu prebivalcev.)

Ogersko	šteje	11,530.000	preb.
Galicija	"	5,953.000	"
Češko	"	5,557.000	"
Dolenje Avstrijsko	"	2,329.000	"
Erdeljsko	"	2,125.000	"
Moravsko	"	2,151.000	"
Štajersko	"	1,212.300	"
Hrvatsko in Slavonija	"	1,169.000	"
Tirolsko in Predarelsko	"	912.700	"
Gorenje Avstrijsko	"	760.800	"
Vojaška krajina	"	695.000	"
Primorsko	"	650.500	"
Bukovina	"	569.000	"
Šlezija	"	565.700	"
Kranjsko	"	481.000	"
Dalmacija	"	474.500	"
Koroško	"	348.600	"
Salcburško	"	163.500	"
Zasedena (okupirana) dežela:			
Bosnija	šteje	1,230.000	preb.

Kratkočasnici.

* Nek stražnik zapusti stražo, na katerej mu je bilo top stražiti. Ko ga zaradi tega na odgovor pokličejo, reče: „Jeden sam ne more topa odnesti, ako jih pa več pride, tudi jaz ga ne ubranim.“

* Potujoč dijak pride v neko vas in vidi, kako neusmiljeno ondotni krčmar lepo oblečenega dečka pretepava. Na dijakovo vprašanje, ali je to njegov sin, ki ga je ravnokar tako neusmiljeno našeskal, odgovori krčmar: „Ni moj sin ne, jaz mu sem strije, in deček je le k meni prišel na dva dni za kratek čas.“

Rešitev čudnega števila v 1. „Vrtčevem številu.

Čudno število je: 2714.

Dokaz: a) $2 + 7 + 1 + 4 = 14$, $2 \times 7 = 14$

b) $2 + 1 + 4 = 7$, $7 = \frac{14}{2}$

c) $2 \times 4 = 8$, $7 + 1 = 8$

d) $7 - 2 = 5$, $1 + 4 = 5$.

Prav so je rešili: Gg. Franjo Safran, cerkvenik v Ljubljani; Leop. Kunst, organist v Gomilski; Maks Jeglič, dijak v Gorici; Feliks Kovačič, učenec v Gorici; Franc Spes in Dragotin Korošec, učenca v Vojniku; Felička Šavnik, góspica v Biljah pri Gorici.

Uganke.

1) Govorim, pa nimam jezika; kličem, pa nimam pljuč, veselim se in žalujem z ljudmi, pa nimam nobenega srca. Kdo sem?

2) V katerem mesecu sneš najmanj kruha?

3) Katera žival ima kosti od zunaj, a meso od znotraj?

4) Kdo gre preko vode in se ne zmóči, gre preko trnja in kopinja in se ne zbóde?

5) Na našem vrtu stojé možički, ako jim vzameš klobuk, jokál se boš.

(Odgonetke ugank v prihodnjem listu.)

Slovstvene stvari.

* „Učiteljski Tovariš,“ list za šolo in dom je stopil z novim letom v svoje dvein-dvajseto leto. Gotovo lepa starost slovenskemu listu. Uredništvo je prevzel njegov ustanovnik, občeznani gospod And. Praprotnik, česar so si nekateri učitelji že davno želeli. Nu, zdaj je na tem, da slovenski učitelji tudi pokažejo z obilim naročevanjem, da jim je resnica za obstanek „Učit. Tovariša“. Kolikor več naročnikov in podpirateljev, toliko bolje bo „Tovariš“ tudi napredoval. Cená mu je za vse leto 3 gold., za pola leta 1 gold. 50 kr. Mi želimo „Učit. Tovarišu“ najboljši uspeh. Bog!

Opómuja. V zadnjem „Vrtčevem“ številu od 1. januarja smo prinesli tudi sestavek pod naslovom: „Na prosto.“ — Ta sestavek nam je bil užé 1876. leta poslan za „Vrtec,“ a bil je nekam založen in še le letos nam je prišel zopet v róke. Ker bi bilo škoda za lepe misli, izražene v njem, priobčili smo ga v letošnjem „Vrtci,“ kar je gotovo po godu naše slovenske mladini, ter nam tudi pisatelj omenjenega sestavka zaméрил ne bode.

Popravek. V zadnjem „Vrtčevem“ listu naj se čita na zadnji strani v 7. vrstvi od zgoraj: v južnej Ameriki, namesto: v Ameriki. A to zategadel, ker je Novi York največje mesto v severnej, a Rio de Janeiro je največje mesto v južnej Ameriki, ki je pa vender manjše od Novega Yorka.

Ured. „Vrtčev“.

Listnica. Gospod Fr. Waišel v Hrušici: „Vrtec“ je plačan do 1. julija 1882 l.

 Današnje „Vrtčev“ število pošljemo nekaterim gospodom na ógled, proseč je, da nam jo bi zopet vrnil, ako jih ni volja, da bi se na „Vrtec“ naročili. Tu ni treba drugega, nego da se na ovitek zapiše beseda „Nazaj!“ in list se oddá na dotično pošto. — S prvim številom letošnjega „Vrtca“ lahko postržemo še vsacemu novemu naročniku.

Ured. „Vrtčev“

mestni trg štev. 9 v Ljubljani

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčev,“ mestni trg, štev. 9 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.